

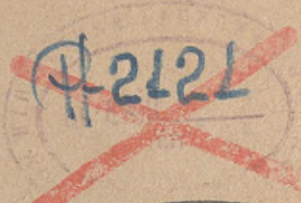
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

PODYPLOMOWE STUDIUM OPERACYJNO-STRATEGICZNE

JAWNE

POUFNE

Egz. Nr 1

Płk mgr inż. Stefan BARTCZAK

PRACA KURSOWA

**ZAGROŻENIE WOJSK OPERACYJNYCH
PRZEGRUPOWUJĄCYCH SIĘ PRZEZ TERYTORIUM PRL
ZE STRONY ŚNP PRZECIWNIKA**

02569

WARSZAWA

1986

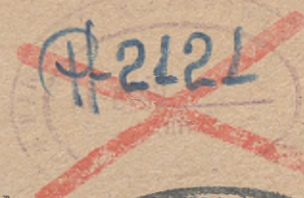

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

PODYPLOMOWE STUDIUM OPERACYJNO-STRATEGICZNE

JAWNE
POUFNE

Egz. Nr 1

Płk mgr inż. Stefan BARTCZAK

PRACA KURSOWA

**ZAGROŻENIE WOJSK OPERACYJNYCH
PRZEGRUPOWUJĄCYCH SIĘ PRZEZ TERYTORIUM PRL
ZE STRONY ŚNP PRZECIWNIKA**

62569

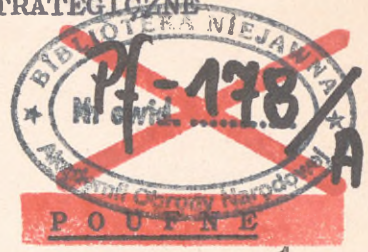
WARSZAWA

1986

PODYPLOMOWE STUDIUM OPERACYJNO-STRATEGICZNE

*Przeł. na jawne - podst. art. 11 uch. 823
z dn. 20070228 Anha Kozek*

*Praca
zgodnie z tematem
operacyjnym. Hierarchie
i problematyce. Aut. wyk. i zgodny
z wytycznymi u. socjologii
Praca - B. Olszyc*

Egz. nr... 1

JAWNE

Płk mgr inż. Stefan BARTCZAK

ZAGROŻENIE WOJSK OPERACYJNYCH
PRZEGRUPOWUJĄCYCH SIĘ PRZEZ TERYTORIUM PRL
ZE STRONY ŚNP PRZECIWNIKA

Praca kursowa

*Archiwum
POUFNE
23.01.2003 Jan Kalkus*

S P I S T R E Ś C I

W S T Ę P

I POGŁĄDY KIEROWNICTWA WOJSKOWO-POLITYCZNEGO NATO
NA PROWADZENIE DZIAŁAŃ WOJENNYCH W EUROPIE

1. Tzw. "ograniczony" charakter wojny
2. "Rozszerzone pole walki"
3. Prowadzenie działań bojowych wg koncepcji "głębokiego uderzenia"
4. "Rejony zainteresowania" a "rejony oddziaływania ogniowego"

II STAN, MOŻLIWOŚCI ORAZ SPOSOBY UŻYCIA ŚNP PAŃSTW NATO

1. Zasadnicze warianty pierwszej operacji sił powietrznych NATO
2. Charakter działań bojowych ŚNP
3. Realizacja zadania izolacji rejonu działań bojowych

III CHARAKTER, WAŻNOŚĆ I WRAŻLIWOŚĆ PRZEGRUPOWUJĄCYCH
SIĘ WOJSK OPERACYJNYCH NA UDERZENIA Z POWIETRZA

1. Charakterystyka wojsk operacyjnych jako obiektów uderzeń
2. Ogólna ocena wpływu ważniejszych przeszkód wodnych na przegrupowanie wojsk

Z A K O Ń C Z E N I E

L I T E R A T U R A

W S T Ę P

Terytorium PRL z uwagi na położenie geograficzno-polityczne zajmuje szczególne miejsce w systemie obronnym państw - stron Układu Warszawskiego w obszarze Europy Środkowej. Polska położona jest na najważniejszym kierunku strategicznym ETW.

Przez obszar PRL w wypadku rozpoczęcia działań wojennych w Europie przegrupowywać się będą zarówno nasze jak i sojusznicze wojska operacyjne. Odbywać się też będzie dowóz zaopatrzenia w relacji wschód-zachód dla tych wojsk z wykorzystaniem sieci dróg kołowych i kolejowych, transportu powietrznego i wodnego. Uwzględniając ponadto stosunkowo małą głębokość operacyjną terytorium NRD, która w początkowym okresie wojny może być jeszcze bardziej spłycona, można przewidywać, że nie zapewni ona dogodnych warunków do pełnego operacyjnego rozwinięcia oraz swobody manewru pierwszego rzutu strategicznego wojsk Układu Warszawskiego. Należy również liczyć się z tym, że wiele baz zaopatrzenia dla wojsk własnych i sojuszniczych, obiektów infrastruktury rozmieszczonych jest lub będzie na obszarze Polski.

Uogólniając tylko te zasygnalizowane wyżej problemy można stwierdzić, że kraj nasz w wypadku wojny stanowić będzie, zwłaszcza w początkowym okresie jej trwania, bezpośrednie zaplecze strefy działań bojowych decydując w dużym stopniu o przebiegu i wynikach tych działań. Z tego też względu posiada ważne znaczenie

strategiczno-operacyjne, a w niektórych aspektach nawet polityczne, dla obu walczących stron.

Utrzymanie ciągłości ruchu przegrupowujących się wojsk własnych i sojuszniczych przez obszar PRL w relacji Wschód-Zachód, na skutek prawdopodobnego silnego ogniowego oddziaływania przeciwnika na drogi i koleje, a przede wszystkim na istniejące mosty stałe na szerokich i średnich przeszkodach wodnych, będzie niezwykle trudne i skomplikowane. O ważności sprawy mogą świadczyć niektóre przykłady historyczne odnoszące się bezpośrednio lub pośrednio do podejmowanego problemu.

I tak podczas II wojny światowej szczególnie gruntownej dezorganizacji systemu komunikacyjnego dokonało lotnictwo anglo-amerykańskie przed inwazją w Normandii. W wyniku tej inwazji został poważnie sparaliżowany ruch kolejowy i kołowy na terenie północnej Francji i Belgii. W pierwszym okresie inwazji przewozy w tym rejonie zmalały do 20% w stosunku do stycznia 1944 roku, a więc okresu sprzed inwazji. Niemcy zmuszeni byli wszystkie transporty kolejowe zmierzające na front rozładowywać już w rejonie Paryża.^{1/} W rezultacie przerzut dywizji hitlerowskich z Polski do rejonu lądowania aliantów w Normandii trwał co najmniej 14 dni a w ostatniej fazie marszu były one bez przerwy atakowane z powietrza ^{2/}.

1/ E.J. KONGSTON i Mc. CLOUGHRY, Kierowanie wojną.

Wyd. MON - Warszawa 1959 r.

2/ G.W. FEUCHTER, Der Luftkrieg, wyd.III - 1964r.

W wojnie koreańskiej dezorganizacja systemu komunikacyjnego była prowadzona przez siły powietrzne USA w sposób ciągły i w jeszcze ostrzejszej formie. Już w pierwszych czterech miesiącach wojny na terenie północnej Korei obok licznego taboru kolejowego i transportu samochodowego, zniszczonych zostało 75 mostów, zaś podczas całej wojny - ponad 2 tysiące ^{3/}.

Wojna w Wietnamie daje nam szereg kolejnych przykładów świadczących o poświęceniu szczególnej uwagi problemowi niszczenia przepraw w systemie komunikacji lądowej. W ramach izolacji rejonu działań bojowych lotnictwo USA z całą brutalnością i prawie codziennie dezorganizowało system komunikacji północnego Wietnamu, koncentrując wysiłek na drogach kolejowych, kołowych oraz wodnych.

Chociaż historia wojen nie dostarcza nam przykładu całkowitej dezorganizacji systemu komunikacyjnego jednej z walczących stron to przy dzisiejszych poglądach na izolację rejonu działań bojowych i współczesnych środkach walki jej rozmiary mogą być znacznie większe niż dotychczas.

Dotyczy to szczególnie ZTDW, gdzie obok lotnictwa wyposażonego w środki precyzyjnego rażenia oraz broń jądrową mogą być użyte rakiety przeznaczenia operacyjnego typu CRUISE-czy PERSHING, a także systemy rozpoznawczo-uderzeniowe.

3/ J.T. STEWART, Wozduszna ja moszcz - reszajuszczaja siła w Koreje, Moskwa 1959 r.

Zagrożenie wojsk operacyjnych na terytorium PRL stanowi wypadkową wielu czynników. Najbardziej istotnymi wśród nich, w aspekcie obrony powietrznej i osłony przed uderzeniami z powietrza, są:

- stan, możliwości oddziaływania i sposoby użycia sił powietrznych państw NATO;
- charakter, ważność i wrażliwość naszych wojsk operacyjnych na uderzenia z powietrza oraz
- możliwości bojowe wojsk obrony przeciwlotniczej i wojsk obrony powietrznej kraju.

Wzrost lub zmniejszenie zagrożenia wojsk operacyjnych na terytorium naszego kraju zależy przede wszystkim od zmian zachodzących w wymienionych wyżej czynnikach.

W dalszej części pracy rozpatrzę niektóre z nich.

I POGLĄDY KIEROWNICTWA WOJSKOWO-POLITYCZNEGO NATO NA PROWADZENIE DZIAŁAŃ WOJENNYCH W EUROPIE

1. Tzw. "ograniczony" charakter wojny

Punktem wyjścia do obecnych i perspektywicznych przygotowań wojennych paktu NATO jest przyjęte i potwierdzone przez prezydenta Stanów Zjednoczonych założenie, że ewentualna wojna w Europie będzie miała charakter tzw. "wojny ograniczonej", z możliwością użycia broni jądrowej i innych środków masowego rażenia, zwłaszcza chemicznych środków walki.

Koncepcja "wojny ograniczonej" przewiduje szeroką gamę różnego rodzaju "ograniczników". Mogą one dotyczyć zarówno obszaru prowadzonych działań wojennych /a więc tylko ETW lub określonej jego części/, jak i stosowanych środków walki /prowadzenie działań, przynajmniej w początkowym okresie wojny, bez użycia broni masowego rażenia, bądź też z użyciem broni w wymiarze eurostrategicznym/.

Z powyższego założenia wynikają przewidziane na bieżące i najbliższe lata konkretne przedsięwzięcia NATO, w wyniku których realizuje się oraz przewiduje między innymi zwiększenie możliwości ogniowych konwencjonalnych i jądrowych środków walki sił lądowych i lotnictwa taktycznego. Przedsięwzięcia dowództwa NATO, mające na celu zwiększenie możliwości ogniowych wojsk, są i nadal będą realizowane głównie dwoma sposobami:
- po pierwsze - drogą ulepszania znajdujących się na uzbrojeniu środków ogniowych oraz produkcji

nowych ich wzorów;

- po drugie - w wyniku zwiększania nasycenia tymi środkami oddziałów oraz związków taktycznych i operacyjnych poszczególnych rodzajów sił zbrojnych.

Na szczególną uwagę zasługują w armiach NATO przedsięwzięcia zmierzające do zastępowania operacyjno-taktycznej broni jądrowej środkami konwencjonalnymi o porównywalnej skuteczności działania. Do środków tych należą konwencjonalne systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, broni do rażenia celów grupowych i broni o dużej celności.

2. „Rozszerzone pole walki”

Od 1963 roku w NATO obowiązuje koncepcja strategiczna "wysuniętych rubieży". Założeniem jej jest dążenie do szybkiego przeniesienia ewentualnych działań bojowych na terytorium państw socjalistycznych lub ^wskrajnie niekorzystnej sytuacji przejście do trwałej obrony na rubieżach wysuniętych jak najdalej na wschód i nie dopuszczenie do zajęcia przez przeciwnika nawet części terytorium RFN. Natarcie zjednoczonych sił zbrojnych państw Układu Warszawskiego ma zostać załamane już w jego początkowej fazie. Głębsze włamanie /poza rejon obrony dywizji pierwszego rzutu/ lub naruszenie systemu obrony powietrznej ma powodować automatycznie przejście do działań z użyciem broni jądrowej.

Istota zachodzących w siłach zbrojnych NATO zmian sprowadza się do eksponowania ^wteorii i w praktyce przygotowania sztabów i wojsk do prowadzenia operacji /bitwy/ w ramach koncepcji tzw. "rozszerzonego pola walki".

Przez pojęcie "rozszerzone pole walki" rozumie się skoordynowane w czasie i przestrzeni oddziaływanie rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk /przede wszystkim ogniowych/ skierowane przeciw wojskom przeciwnika rozmieszczonym na głębokość skutecznego zasięgu głównych środków ogniowych, zwłaszcza raket i lotnictwa.

3

Nowa NATO-wska koncepcja działań bojowych przewiduje rozszerzenie pola walki o obszary położone w głębi terytorium przeciwnika. Jest ona związana głównie z wykorzystaniem nowych konwencjonalnych broni o dużym zasięgu i dużej skuteczności działania. Zakłada ona przeniesienie głównego wysiłku walki ogniowej ze strefy taktycznej do operacyjno-strategicznej. Jej celem jest obezwładnienie lotnictwa przeciwnika na ziemi i izolacja pola walki, powstrzymanie jego podchodzących drugorzutowych związków operacyjnych, a tym samym stworzenie warunków do pomyślnej realizacji zadań przez pierwszy strategiczny rzut sił zbrojnych NATO. Zdaniem państw NATO nowoczesna broń konwencjonalna może jedynie pozwolić na odejście od obecnej teorii głoszącej konieczność wczesnego przejścia do działań z użyciem broni jądrowej. Chcę wykazać jak dalece nowa broń jest w stanie zastąpić na polu walki broń jądrową, a w efekcie - bez zbyt szybkiego przechodzenia do działań z jej użyciem - zadać przeciwnikowi straty dorównujące stratom zadany przy jej zastosowaniu.

Nowe założenia przewidują:

- rozszerzenia pola bitwy w głąb terytorium przeciwnika;
- niszczenie lotnictwa przeciwnika na ziemi;

- dezorganizację podejścia wojsk drugiego rzutu i odwodów operacyjnych przez niszczenie umożliwiających mu przegrupowanie obiektów oraz zwalczanie wojsk w okresie przegrupowań i w rejonach ześrodkowania.

W celu rozszerzenia pola walki w głąb terytorium przeciwnika za najważniejsze uważa się potrzebę dysponowania wysuniętym do przodu systemem rozpoznania, w celu uzyskania możliwie dokładnych danych o przeciwniku. Klucz zaś do skutecznego zwalczania przeciwnika leży w zastosowaniu nowej broni konwencjonalnej, a szczególnie precyzyjnie kierowanych pociskach.

Według nowej koncepcji, główne lotniska przeciwnika mają być atakowane za pomocą rakiet - zasobników, ponieważ użycie samolotów do zwalczania dobrze bronionych obiektów prowadzi do dużych strat.

Ponadto NATO nie posiada wystarczającej liczby samolotów, aby zniszczyć główne lotniska przeciwnika wraz ze znajdującymi się na nich samolotami. Wyłączenie głównych lotnisk z użytku spowoduje, wg ich poglądów, konieczność kierowania samolotów na lotniska zapasowe, które nie będą tak dobrze bronione i będzie można z powodzeniem atakować je przy użyciu samolotów F-111 i TORNADO.

W drugiej kolejności nowe środki walki mają być wykorzystywane do zwalczania decydujących o sile bojowej przeciwnika związków taktycznych w czasie marszu i w rejonach wyjściowych.

3. Prowadzenie działań bojowych wg koncepcji "głębokiego uderzenia"

4

Dalsza modyfikacja koncepcji strategicznych NATO wiąże się z zaakceptowaniem w listopadzie 1984 roku operacyjno-strategicznego koncepcji "głębokiego uderzenia", opartej na amerykańskim modelu "bitwy powietrzno-łądowej 2000".

Istotą "głębokiego uderzenia" jest dążenie do zsynchronizowanego co do miejsca i czasu działania sił lądowych i powietrznych w celu rozczłonkowania i obezwładnienia podchodzących drugich rzutów i odwodów przeciwnika /głównie pancernych/ na głębokich podejściach w początkowej fazie wojny i na jego terytorium, a więc zanim wejdą one do przewidywanych dla nich rejonów działań bojowych. Koncepcja ta zakłada, że zwalczanie przeciwnika na dalekich /głębokich/ podejściach, a tym samym opóźnianie tempa narastania jego sił w strefie działań bojowych, jest warunkiem pomyślnego rozpoczęcia i prowadzenia operacji, czyli uzyskania i utrzymania inicjatywy strategicznej już w pierwszych godzinach wojny. Obiektami niszczenia i obezwładniania będą drugie rzuty i odwody pierwszego rzutu strategicznego na głębokość do 300 km oraz drugi rzut strategiczny sił Układu Warszawskiego, wyższe ośrodki dowodzenia oraz elementy zabezpieczenia logistycznego infrastruktury do głębokości 800-1000 km. Szczególne miejsce w tej koncepcji nadaje się problemowi niszczenia lotnictwa przeciwnika na ziemi poprzez wykonanie w pierwszej kolejności uderzeń na zasadnicze bazy

lotnicze rozmieszczone w głębi operacyjno-strategicznej.

Koncepcja operacyjno-strategiczna "głębokiego uderzenia" oparta jest na założeniu, że na ETW ma miejsce głębokie urzutowanie sił przeciwnika. Istnienie silnych drugich rzutów i odwodów zapewnia przeciwnikowi inicjatywę, elastyczność działania, a także możliwość koncentracji sił i wykonywanych uderzeń na wybranych przez niego kierunkach. W związku z tym koncepcja ta zakłada wykorzystanie wszystkich sił i środków, początkowo konwencjonalnych, zwłaszcza precyzyjnego i powierzchniowego rażenia, a w razie potrzeby także jądrowych i chemicznych, głównie w celu obezwładnienia lotnictwa przeciwnika na ziemi, izolacji pola walki i bitwy przed podchodzącymi odwodami taktycznymi, operacyjnymi i strategicznymi, zakłócenia pracy systemu dowodzenia i komunikacji oraz działalności zaplecza na terytoriach państw UW. Zakłada się przy tym stworzenie siłom zbrojnym NATO warunków do operacyjnego rozwinięcia i wykonania decydujących uderzeń na skrzydłach, a tym samym uzyskania i utrzymania inicjatywy strategicznej w wojnie.

Charakterystycznymi elementami operacyjnymi nowej koncepcji są m.in. założenia:

- niszczenia w pierwszej kolejności głównych elementów systemu rozpoznania radiolokacyjnego i baz lotniczych;
- uderzenia bronią precyzyjnego rażenia na głębokościach do 300 km, skierowane głównie na wojska drugiego i trzeciego rzutu operacyjnego ZSZ UW;
- uderzenia głębsze /do 1000 km/, skierowane zasadniczo na sparaliżowanie zaplecza na terytoriach państw UW.

Zgodnie z koncepcją operacyjno-strategiczną "głębokiego uderzenia" w pierwszym rzędzie realizowany będzie kompleks przedsięwzięć ukierunkowanych na:

- niszczenie środków rakietowych przeciwnika;
- obezwładnienie lotnictwa przeciwnika poprzez niszczenie pasów startowych, infrastruktury, samolotów i siły żywej na lotniskach;
- niszczenie kluczowych obiektów komunikacyjnych /mostów, węzłów drogowych i kolejowych itp/ w celu opóźnienia lub niedopuszczenia wprowadzania do działań drugich rzutów i odwodów;
- zwalczanie wojsk pierwszego rzutu operacyjnego z równoczesnym atakowaniem drugich rzutów i odwodów;
- obezwładnianie systemu dowodzenia, łączności, kierowania i rozpoznania z wykorzystaniem sił i środków walki radioelektronicznej.

Powodzenie "głębokiego uderzenia", wg koncepcji NATO, zależność będzie głównie od właściwego wykorzystania wysoce efektywnych systemów rozpoznania i rażenia ogniowego oraz dowodzenia. Podkreśla się przy tym, iż głównymi celami tego uderzenia, oprócz zwalczania przeciwnika na dalekich podejściach, jest tworzenie siłom własnym warunków do wykonania decydujących uderzeń i przejęcia inicjatywy operacyjno-strategicznej.

Założenia koncepcji "głównego uderzenia" realizowane będą siłami i środkami od dywizji wzwyż, głównie jednak lotnictwa taktycznego, rakiet operacyjno-taktycznych, artylerii polowej, w tym takietowej, z wykorzystaniem

w pierwszej kolejności ładunków konwencjonalnych, intensywnych działań prowadzonych przez środki walki radioelektronicznej, efektywnego działania wojsk specjalnego przeznaczenia oraz stosowanych przedsięwzięć maskowania i mylenia. Związany z tą koncepcją wzrost efektywności i skuteczności użycia nowoczesnych systemów uzbrojenia spowoduje radykalne zmiany w taktyce działań bojowych. Rozszerzone zostaną strefy odpowiedzialności poszczególnych szczebli dowodzenia, zwłaszcza w zakresie rozpoznania i oddziaływania ogniowego.

4. "Rejony zainteresowania" a "rejony oddziaływania ogniowego"

W opracowanej koncepcji "bitwy /walki/ powietrzno-lądowej 2000", dla określenia regulaminowej odpowiedzialności dowódców poszczególnych szczebli oraz właściwego wykorzystania systemów rozpoznania i systemów ognia zostały wprowadzone pojęcia "rejonu zainteresowania" i "rejonu oddziaływania ogniowego".

Jako "rejon zainteresowania" przyjmuje się obszar, z którego dowódca określonego szczebla winien zbierać dane z rozpoznania o siłach przeciwnika. Głębokość rejonu zainteresowania /czas zbierania danych/ wynosi odpowiednio dla:

- dywizji - 150 km /72 godziny/;
- korpusu armijnego - 300 km /96 godzin/;
- grupy armii - 1000 km / 120 godzin/;
- ▼ teatru działań wojennych - ponad 1000 km / ponad 120 godz./

"Rejonem oddziaływania ogniowego" ma być z kolei obszar, w którym dowódca danego szczebla musi zwalczać przeciwnika siłami i środkami własnymi, wsparcia i wzmocnienia, zgodnie z otrzymanymi zadaniami i podjętą decyzją. Głębokość /czas/ rejonu oddziaływania ogniowego winna wynosić dla:

- dywizji - 70 km /24 godziny/;
- korpusu armijnego - 150 km /72 godziny/;
- grupy armii - 300 km /96 godzin/;
- teatru działań wojennych - ok. 1000 km / powyżej 96 godz./;

Powyższy podział powoduje, że dowódca odpowiedniego szczebla dowodzenia zobowiązany jest do zwalczania jednego z rzutów przeciwnika na całą głębokość swych możliwości ogniowych oraz rozpoznania i przewidywania zamiaru działań wojsk kolejnego rzutu ugrupowania bojowego lub operacyjnego. Głównymi środkami ogniowymi zabezpieczającymi realizację koncepcji operacyjno-strategicznej "głębokiego uderzenia" mają być rozpoznawczo-uderzeniowe systemy do zwalczania wojsk pancernych i zmechanizowanych, systemy niszczenia środków radioelektronicznych, pociski raketowe i lotnicze, systemy do niszczenia lotnisk oraz środki o dużej celności i zdalnego minowania narzutowego.

X

X

X

Z przeprowadzonych analiz zarówno przedstawionych wyżej poglądów teoretycznych jak i ćwiczeń sił zbrojnych NATO wynika, że powyższe koncepcje zostaną przyjęte jako

doktryna operacyjna, wprowadzająca szereg istotnych zmian do sposobów prowadzenia operacji i użycia w nich poszczególnych rodzajów sił zbrojnych i rodzajów wojsk.

Dowództwo NATO, zakładając, że już na początku ewentualnej wojny państwa UW wprowadzą do walki znaczne siły pancerne i zmechanizowane, które będą urzutowane głęboko, poza strefą bezpośrednich działań wojennych, zamierza udaremnić im wzięcia udziału w walce /zwłaszcza w pierwszych bitwach/ poprzez niszczenie, dezorganizowanie przemarszów, dowodzenia i zaopatrywania, co winno wywrzeć istotny wpływ na przebieg i wyniki operacji lądowych, zwłaszcza w konwencjonalnej fazie wojny.

Organizacja i prowadzenie operacji obronnej wg koncepcji "obrony przestrzennej" i "głębokich uderzeń" ma stworzyć - wg zachodnich ekspertów wojskowych - realne możliwości do załamania nawet wykonanego z zaskoczenia uderzenia przeważających sił pancernych i zmechanizowanych w każdym rejonie obrony oraz co najważniejsze, pozwoli obejść się bez użycia broni jądrowej już w pierwszych dniach wojny, o ile broni tej nie użyje przeciwnik w dążeniu do przełamania tak zorganizowanej obrony.

II STAN, MOŻLIWOŚCI ORAZ SPOSOBY UŻYCIA ŚRODKÓW NAPADU POWIETRZNEGO PAŃSTW NATO

1. Zasadnicze warianty pierwszej operacji sił powietrznych NATO

We wszystkich rodzajach wojen na ETW podstawową formą działań sił powietrznych będzie operacja powietrzna, prowadzona w ramach strategicznej operacji sił zbrojnych NATO. Na ETW operacje powietrzne mogą mieć różnorodny przebieg. Zależać to będzie przede wszystkim od ogólnej sytuacji strategicznej, charakteru działań wojennych /z użyciem broni jądrowej lub bez jej użycia/, celu wojny i zakładanego sposobu jego realizacji.

Za najbardziej prawdopodobne przyjmuje się następujące warianty rozpoczęcia działań bojowych przez połączone siły powietrzne NATO:

WARIANT I - uważany przez dowództwo NATO za główny - może być zastosowany w wypadku rozpoczęcia działań bojowych przez NATO z zaskoczenia, niespodziewanymi uderzeniami jądrowymi lub bez użycia broni jądrowej, zmasowanymi uderzeniami lotnictwa we współdziałaniu z środkami ogniowymi sił lądowych i morskich w ramach powietrznych operacji zaczepnych, w celu obezwładnienia środków przenoszenia broni jądrowej i rozbicia głównych zgrupowań lotnictwa przeciwnika, wywalczenia przewagi w powietrzu oraz stworzenia sprzyjających warunków do działań własnych sił lądowych. Działania bojowe wg tego wariantu mogą trwać od kilku do kilkunastu dni.

WARIANT II - może być zastosowany /w wojnie konwencjonalnej/, jeśli połączone siły powietrzne nie osiągną korzystnego stosunku sił na TDW lub gdy nie będzie możliwe uzyskanie zaskoczenia. W tym przypadku siły te prowadzić będą działania bojowe w ramach połączonej operacji powietrznej /zaczepnej i obronnej/ w dwóch etapach.

W pierwszym etapie - główne siły lotnictwa taktycznego wykorzystane zostaną w ramach powietrznej operacji zaczepnej do zabezpieczenia działań sił lądowych, poprzez wykonywanie uderzeń na wojska pierwszego rzutu operacyjnego przeciwnika oraz do wywalczenia lokalnej przewagi w powietrzu. Natomiast siły i środki obrony powietrznej oraz część lotnictwa taktycznego będą prowadziły działania bojowe w ramach powietrznej operacji obronnej.

W drugim etapie - po jednym - dwóch dniach i uzyskaniu lepszego stosunku sił połączone siły powietrzne NATO całością sił mają przejść do działań w ramach powietrznej operacji zaczepnej na całym TDW.

WARIANT III - w wypadku wykonania przez lotnictwo przeciwnika niespodziewanego uderzenia. W wariantcie tym połączone siły powietrzne NATO mają prowadzić działania bojowe w ramach powietrznej operacji obronnej posiadanymi siłami i środkami dyżurnymi obrony powietrznej i lotnictwa taktycznego, w celu odparcia pierwszego zmasowanego uderzenia lotnictwa przeciwnika oraz zabezpieczenia przejścia wszystkich sił lotnictwa i obrony powietrznej w pełną gotowość bojową a także rozwinięcia ugrupowań sił lądowych. Działania połączonych sił powietrznych NATO wg tego wariantu mogą trwać od 12 do 14 godzin, a następnie planuje się przejść do działań w ramach powietrznej operacji zaczepnej.

W zależności od zaistniałej sytuacji, pierwsze zmasowane uderzenie lotnictwa NATO może być wykonane w ramach powietrznych operacji zaczepnych, siłami okresu pokojowego, względnie po częściowym skrytym wzmocnieniu lub dopiero po ich znacznym wzmocnieniu.

Dowództwo NATO przywiązuje duże znaczenie do rozpoczęcia działań wojennych z zaskoczenia, przynajmniej w skali operacyjnej na SE TDW.

Zakłada ono, że po krótkotrwałym przygotowaniu, trwającym od trzech - czterech do 14 godzin, siły powietrzne będą mogły użyć do działań bojowych do 90% technicznie sprawnych samolotów sił powietrznych okresu pokojowego. Pozwoli to uzyskać względnie dużą siłę uderzenia, przy możliwości zachowania częściowego zaskoczenia. W tym przypadku dowództwo NATO liczy na uzyskanie i utrzymanie inicjatywy strategicznej i przewiduje maksymalne natężenie działań już od momentu rozpoczęcia wojny, a także ewentualnie na możliwość wczesnego użycia broni jądrowej.

Wykonanie pierwszego zmasowanego uderzenia lotnictwa po długotrwałym przygotowaniu /trwającym do 20-30 dni/, pozwoli na poważne wzmocnienie oraz lepsze przygotowanie sił powietrznych do wykonania zadań, jednakże w wariancie tym prawie całkowicie zostaje wyeliminowany czynnik zaskoczenia. W tym przypadku lotnictwo taktyczne winno skupić działanie na rozbiciu zgrupowań lotniczych przeciwnika i wzbronienie dopływu świeżych sił do strefy działań bojowych. Ma to, wg poglądów NATO, szybko doprowadzić do stworzenia warunków zapewniających własnym siłom lądowym rozbicie przeciwnika, opanowanie określonych obszarów oraz osiągnięcie zamierzonych celów operacji.

We wszystkich rodzajach wojen na ETW, zmasowane uderzenia lotnictwa będą wykonywane w ramach powietrznych operacji zaczepnych, przede wszystkim na środki rakietowe, system obrony powietrznej i lotnictwo uderzeniowe oraz zgrupowania wojsk i przegrupowujące się wojska operacyjne przeciwnika.

Do głównych zadań powietrznych operacji zaczepnych należy:

- wywalczenie i utrzymanie przewagi w powietrzu;
- izolacja /blokowanie/ rejonu działań bojowych;
- wsparcie lotnicze sił lądowych lub morskich oraz
- taktyczne rozpoznanie powietrzne.

Ponadto powietrzne operacje zaczepne mogą być prowadzone w celu realizacji takich zadań jak:

- opóźnianie podejścia odwodów operacyjnych i strategicznych;
- dezorganizacja komunikacji;
- niszczenie obiektów przemysłu wojskowego;
- naruszenie systemu dowodzenia siłami zbrojnymi i kierowania państwem.

2. Charakter działań bojowych ŚNP

Zgodnie z poglądami dowództwa NATO, pierwsze zmasowane uderzenie lotnictwa, w ramach powietrznej operacji zaczepnej, powinno być uprzedzające. Przyjmowana jest teza, że uda się w sposób skryty doprowadzić maksymalną ilość sił do najwyższego stanu gotowości bojowej oraz uprzedzić przeciwnika w wykonaniu uderzenia i tym samym zapewnić sobie już od pierwszego dnia wojny przejęcie inicjatywy strategicznej.

Dowództwo NATO zakłada, że uderzenie uprzedzające winno być przygotowane w najkrótszym czasie i wykonane z zaskoczenia, przy czym winna wziąć w nim udział maksymalna ilość posiadanych sił i środków.

Działania bojowe ŚNP na obiekty położone na terytorium państwa UW będą prowadzone w postaci zmasowanych nalotów /uderzeń/ na szerokim froncie i dużą głębokość, ze wszystkich kierunków operacyjno-strategicznych lub oddzielnych /pojedyńczych/ nalotów na wybranych kierunkach operacyjnych, wykonywanych w różnych odstępach czasowych. W przerwach między nimi przewiduje się wykonywanie uderzeń urzutowanych na wojska pierwszego rzutu operacyjnego. W odniesieniu do terytorium PRL będą to kierunki: nadmorski, berliński i drezdeński.

Kierunki nalotów i głębokość przenikania lotnictwa taktycznego NATO^W powietrznej operacji zaczepnej na TDW obrazuje schemat nr1.

Dyslokacja połączonych sił powietrznych NATO na SE TDW i w strefie CB i BZ wskazuje, że w zmasowanych nalotach na poszczególnych kierunkach operacyjnych teatru mogą wziąć udział PTSP, CB i BZ, lotnictwo pokładowe z lotniskowców manewrujących na Morzu Północnym, lotnictwo taktyczne 2 i 4 PTSP. Możliwości oddziaływania samolotów sił powietrznych NATO przedstawia tabela nr 1.

Ponadto na poszczególnych kierunkach w nalotach mogą brać również udział strategiczne samoloty bombowe.

Powietrzna operacja zaczepna ma być prowadzona na głębokość 1000-1200 km, szerokość pasa działania zgrupowań lotniczych w operacji może wynosić 700-800 km, a długotrwałość operacji zaczepnej - do kilku dni. W pierwszych 2-3 dniach ma być ona prowadzona z maksymalnym natężeniem działań, a jej głównym celem będzie wywalczenie przewagi w powietrzu.

W tym czasie przewiduje się wykonanie 2-3 zmasowanych nalotów /od 3 do 4 godzin każdy/. Zakłada się, że w tych nalotach powinno wziąć udział 70-85% ogólnego stanu sprawnych technicznie samolotów.

Taktyczne rozpoznanie powietrzne, w ramach powietrznej operacji zaczepnej, ma być prowadzone na korzyść zadań wykonywanych w ramach walki o przewagę w powietrzu /na głębokość do 900 km/ i w ramach izolacji rejonu działań bojowych /na korzyść grupy armii, wykonywane przez współdziałające z nią PTSP, na głębokość do 1000 km, a korpusu armijnego - do 300 km/. Ponadto może być ono prowadzone w ramach samodzielnych powietrznych operacji rozpoznania taktycznego. Mają one być prowadzone na głębokość do 1200 km przez taktyczne lotnictwo rozpoznawcze, jak również przez samoloty rozpoznawcze lotnictwa strategicznego i lotnictwa sił morskich, wydzielanych do wykonywania zadań na korzyść połączonych sił zbrojnych TDW. W operacji tej przewiduje się udział do 20% lotnictwa taktycznego.

3. Realizacja zadania izolacji rejonu działań bojowych

Zadania izolacji rejonu działań bojowych, wg poglądów dowództwa NATO, mają być wykonywane w zasadzie po wywalczeniu przewagi w powietrzu. Nie wyklucza się jednak możliwości realizacji walki o panowanie w powietrzu i uzyskanie przewagi w broni jądrowej z jednoczesnym izolowaniem rejonu działań bojowych.

Przystępując do izolowania rejonu działań bojowych przeciwnik powietrzny najprawdopodobniej oceni efekty walki o panowanie w powietrzu i w zależności od tego oraz ogólnej

sytuacji na TDW wydzieli do wykonania tego zadania:

- a/ w wojnie z użyciem broni jądrowej: - do 40% sił taktycznego lotnictwa uderzeniowego;
- b/ w wojnie konwencjonalnej, zależnie od okresu działań - od 15% do 25% sił taktycznego lotnictwa uderzeniowego.

Zachodnie koncepcje użycia sił powietrznych zakładają potrzebę izolowania rejonu działań bojowych na głębokość do 800-1200 km, ze skupieniem głównego wysiłku na głębokości 400-600 km od linii styczności wojsk.

Przeciwnik będzie izolował rejon działań bojowych na pewnych rubieżach. Są nimi z zasady szerokie przeszkody wodne, a w odniesieniu do terytorium PRL - wschodnia granica kraju, rzeki WISŁA i ODRA. Sposoby realizacji izolowania rejonu działań bojowych na terytorium PRL przez siły powietrzne NATO mogą być różne. Każdorazowo jednak należy liczyć się z działaniami mającymi na celu obezwładnienie systemu OPK i OPL wojsk operacyjnych.

W ramach izolowania rejonu działań bojowych siły powietrzne przeciwnika mogą niszczyć i obezwładniać: wojska w rejonach ześrodkowania, przeprawy i stacje przeładunkowe, obiekty stałe na szlakach komunikacyjnych. Częścią sił przeciwnik będzie również usiłował wykonać uderzenia na związki wojsk pancernych i raketowych w marszu oraz na inne ważne obiekty wojsk operacyjnych, szczególnie przy pokonywaniu szerokich przeszkód wodnych.

Izolacja rejonu działań bojowych realizowana będzie grupami w składzie od 4-6 do 12 samolotów, przy znacznym udziale środków walki radioelektronicznej i podgrup zabezpieczenia działań, z małych i bardzo małych wysokości, często w porze

nocnej, głównie samolotami typu F-111, TORNADO, JAGUAR, F-16, F-4.

W działaniach bojowych z użyciem broni jądrowej najbardziej prawdopodobnymi wydają się uderzenia małych grup samolotów /w składzie pary, klucza/, jednocześnie na kilku kierunkach, w ramach zmasowanych nalotów na szerokim froncie. Nie należy wykluczać stosowania przez przeciwnika w wojnie jądrowej innych sposobów działania. W szczególności należy liczyć się z możliwością postawienia przy pomocy sił powietrznych zapór jądrowych na głównych rubieżach wodnych. Przeciwnik zakłada, że zmniejszenie możliwości przegrupowania naszych wojsk może w tym przypadku osiągnąć 30%.

W działaniach bez użycia broni jądrowej izolowanie rejonu działań bojowych będzie dla przeciwnika znacznie utrudnione a realizacja tego zadania może trwać znacznie dłużej. W tym przypadku przeciwnik najprawdopodobniej skoncentruje swój wysiłek na wybranych kierunkach i na najważniejszych obiektach. Wymaga to działań wielokrotnych i kolejnego oddziaływania na poszczególne rejony i obiekty. Naloty zmasowane mogą być wykonane na wąskim froncie, najczęściej z jednego lub kilku kierunków, kluczami i grupami w składzie 6-8 do 12 samolotów.

W celu wzbronienia podejścia drugich rzutów i odwodów strategicznych mogą być wykonane zmasowane naloty w liczbie 100-200 samolotów na wybranych kierunkach operacyjnych TDW.

Przy zwalczaniu celów ruchomych za najważniejsze uważa się zatrzymanie i zdeorganizowanie przegrupowujących się wojsk przeciwnika, w czasie ich operacyjnego rozwijania i to najlepiej jeszcze na jego terytorium.

Według oceny specjalistów NATO, przeciwnik będzie dążył do wprowadzenia swoich drugorzutowych sił w drugim dniu działań. Zniszczenie głównych urządzeń komunikacyjnych, zwłaszcza mostów na przeszkodach wodnych, może opóźnić podejście tych sił o kilka dni. Doraźnie organizowane przeprawy mogą być niszczone przez lotnictwo taktyczne za pomocą takich środków jak miny przeciwpancerne.

Jako jedno z najważniejszych zadań specjalności NATO wymieniają szybkie niszczenie lotnisk przeciwnika, na których stacjonują samoloty - nosiciele broni jądrowej i chemicznej.

Do realizacji tego zadania przewiduje się wykorzystanie pocisków raketowych i samolotów lotnictwa taktycznego, uzbrojonych w środki rażenia powierzchniowego i bomby do niszczenia pasów startowych.

System broni AXE przeznaczony do niszczenia lotnisk zakłada zniszczenie jednego lotniska 2-3 raketami. Według przyjętych w NATO założeń, przy użyciu około 200 rakiet typu AXE siły zbrojne NATO byłyby w stanie obezwładnić w czasie kilkunastu minut większość lotnisk: Polski, NRD, CSRS, Węgier i tym samym wyeliminować z walki lotnictwo taktyczne przeciwnika.

Do zwalczania celów ruchomych, głównie zgrupowań sił pancernych przeciwnika, przewiduje się wykorzystanie amunicji konwencjonalnej oraz subamunicji. Dużą rolę przypisuje się środkom o działaniu powierzchniowym. Należą do nich:

- zasobnik MW-1, będący w uzbrojeniu lotnictwa taktycznego sił powietrznych RFN;
- amerykańskie bronie "powstrzymujące" przeciwnika - SAW, system SKEET.

Amunicją przyszłościową są pociski kierowane w końcowej fazie lotów. Zdaniem specjalistów wojskowych - "amunicja inteligentna" odegra na współczesnym polu walki rolę rewolucyjną. Zdolność rażenia tej broni ma wzrosnąć 20-krotnie, głównie skutkiem znacznego wzrostu celności.

Walka w głębi terytorium przeciwnika zakłada szerokie kompleksowe wykorzystanie nowych systemów rozpoznania i systemów uderzeń /PLSS, Assault Breaker, GATOR, ERAM itp/. Wariant oddziaływania ŚNP przeciwnika na wojska operacyjne ilustruje schemat nr 2.

Gross zadań w zakresie rozpoznania spełniać będą bezpilotowe środki latające, które w czasie działań bojowych skutecznie wykrywają i rozpoznają takie obiekty jak: lotniska, zgrupowania wojsk, stanowiska startowe rakiet itp. Przeciwnik posiada w tym względzie wiele doświadczeń. W czasie działań wojennych w Wietnamie środki bezpilotowe rozpoznania powietrznego wykryły około 80% stanowisk ogniowych rakiet przeciwlotniczych i innych ważnych z operacyjnego punktu widzenia obiektów.

X

X

X

Główne elementy składowe bezpośredniego zagrożenia terytorium PRL stanowią strategiczne i operacyjno - taktyczne siły jądrowe oraz taktyczne siły

powietrzne NATO i lotnictwo pokładowe z lotniskowców uderzeniowych, mogące oddziaływać już w pierwszym dniu wojny.

W wojnie jądrowej, według oceny szacunkowej przeprowadzonej w oparciu o prawdopodobny podział wysiłku przeciwnika do wykonania głównych zadań, w pierwszym zmasowanym uderzeniu jądrowym na nasz kraj może być wykonanych około 430 uderzeń jądrowych siłami okresu pokojowego i do 630 uderzeń po ich wzmocnieniu /bez udziału Francji/ oraz odpowiednio 450 i 650 uderzeń /razem z Francją/. Z tego:

- 180 pociskami SRAM lub CRUISE ALCM;
- 60 pociskami PERSHING;
- 30 pociskami CRUISE GLCM.

Ponadto w uderzeniach na terytorium PRL może wziąć udział do 440 samolotów lotnictwa taktycznego NATO, mogących wykonać do 160 uderzeń jądrowych /włącznie z Francją odpowiednio 540 i 180/.

Jeśli zaś wziąć pod uwagę zwiększenie lotnictwa taktycznego w wyniku narastania sił, liczba samolotów w pierwszym zmasowanym uderzeniu odpowiednio wzrośnie do 680, w tym 360 nosicieli broni jądrowej /z Francją odpowiednio do 820 samolotów, w tym 380 nbj/.

W działaniach konwencjonalnych pierwszy zmasowany nalot lotnictwa taktycznego na terytorium PRL nastąpi prawdopodobnie jednocześnie z rozpoczęciem działań bojowych na ŚE TDW. Do wykonania pierwszego zmasowanego uderzenia przeciwnik może użyć od 390 do 490 samolotów /włącznie z Francją/. Gdy zaś uwzględnić okres narastania sił, liczba samolotów wzrośnie do 610 /z Francją 750 samolotów/.

III CHARAKTER, WAŻNOŚĆ I WRAŻLIWOŚĆ PRZEGRUPOWUJĄCYCH SIĘ WOJSK OPERACYJNYCH NA UDERZENIA Z POWIETRZA

1. Charakterystyka wojsk operacyjnych jako obiektu uderzeń

Wojska operacyjne, rozpatrywane jako obiekt uderzeń ŚNP przeciwnika oraz obiekt osłony przez wojska OPK, można traktować jako zbiór różnorodnych pod względem charakteru, wielkości, ważności itp. obiektów lądowych, powietrznych i morskich. Przedmiotem analizy niniejszym opracowaniu są przede wszystkim obiekty lądowe

W zakresie niszczenia przegrupowujących się wojsk operacyjnych przeciwnik wyróżnia obiekty stałe i ruchome.

Obiekty stałe są to ważne cele z punktu widzenia dezorganizacji działań przeciwnika. Należą do nich:

a/ obiekty infrastruktury o charakterze stałym:

- węzły kolejowe i stacje rozrządowe;
- ważne węzły drogowe;
- mosty i brody na przeszkodach wodnych;

b/ cele podziemne:

- główne stanowiska dowodzenia;
- urządzenia polowe /składy, magazyny/;
- urządzenia łączności;

c/ urządzenia specjalne:

- magazyny broni jądrowej i chemicznej;
- ważne urządzenia logistyczne;

d/ lotniska:

- pasy startowe i drogi kołowania;
- ukrycia dla sprzętu i budowle ochronne;
- magazyny uzbrojenia;

e/ związki taktyczne sił lądowych w rejonach ześrodkowania;

f/ systemy rakiet operacyjno-taktycznych i eurostrategicznych.

Dwa ostatnie rodzaje celów są traktowane jako bardzo ważne, mogące zmieniać rejony rozmieszczenia.

Celami ruchomymi przeciwnik określa głównie zgrupowania sił pancernych, zgrupowania pojazdów opancerzonych, pododdziały artylerii, środki przeciwlotnicze itp.

Przykładowe wyróżnienie niektórych typowych obiektów ich rozmiarów i określenie niezbędnej liczby samolotów potrzebnej do ich zniszczenia /obezwładnienia/ przedstawia tabela nr 2.

Przy ocenie podanej liczby samolotów lotnictwa taktycznego niezbędnej do zniszczenia w określonym stopniu, obezwładnienia poszczególnych obiektów trzeba uwzględnić fakt, że opiera się ona na typach samolotów i ich uzbrojeniu z lat 70-tych. W tym względzie w ostatnim 10-leciu przeciwnik dokonał znacznego postępu. Stąd obecnie kalkulowane liczby mogą być mniejsze.

Z punktu widzenia wykorzystania wojsk OPK do osłony poszczególnych obiektów wojsk operacyjnych szczególne znaczenie mają takie czynniki, jak:

- ▼ ważność operacyjna obiektu;
- jego położenie na terytorium kraju;
- rozpoznanie charakteru i położenia obiektu przez przeciwnika;
- odporność obiektu na uderzenia z powietrza;
- posiadanie lub nie posiadanie własnych środków OPL.

Ważność operacyjna obiektu zależy od przeznaczenia, możliwości bojowych i siły jego uderzenia oraz innych warunków określających aktualne lub przyszłe zagrożenie dla przeciwnika ze strony obiektu. Z tego też względu za najważniejsze uważane są wojska pierwszego rzutu operacyjnego, w szczególności zaś wojska raketowe, wojska pancerne, bazy i składy zaopatrzenia oraz lotnictwo frontowe. Na ważność operacyjną obiektu może również wpływać czas jego reakcji /oddziaływania/ na przeciwnika oraz zasięg i skutek jego oddziaływania. Najszybciej mogą na przeciwnika oddziaływać wojska raketowe i lotnictwo. Ważność obiektu wzrasta, im bliżej rejonu wyjściowego jest obiekt położony. Z uwagi na rolę, jaką spełniają w toku prowadzenia operacji pancerne i zmechanizowane związki taktyczne, ich ważność jest szczególna. Lotnictwo oraz wojska raketowe dysponują największym zasięgiem oddziaływania na przeciwnika a ponadto mają możliwość przenoszenia ładunków jądrowych, zatem możliwości i skuteczność działania bezpośrednio wpływają na ich ważność jako obiektów osłony.

Z punktu widzenia ważności operacyjnej obiektów wielkie znaczenie mają elementy systemu dowodzenia wojskami, zwłaszcza stanowiska dowodzenia i sztaby szczebla operacyjnego.

Położenie wyjściowe obiektów osłony na terytorium kraju wynika z pokojowej dyslokacji jednostek wojskowych. Dyslokacja wojsk jest nierównomierna, większe nasycenie stałymi garnizonami wojskowymi ma miejsce w zachodniej i północnej części PRL. Sytuacja ta wywiera określony wpływ na planowane przegrupowanie /przemieszczenie/ wojsk do strefy frontowej. Dyslokacja wojsk w okresie pokoju dyktuje konieczność przegrupowania poszczególnych związków taktycznych na odległość 300-700 km, co odpowiada 2-4 dobom marszu. Kolejność przegrupowania wojsk zależy głównie od ich zadania oraz stanu gotowości bojowej /terminu gotowości mobilizacyjnej/, planowanej poprawy położenia wojsk i wyjścia do rejonów alarmowych.

W warunkach rozpoczęcia działań wojennych przegrupowanie i rozwijanie wojsk operacyjnych będzie przebiegało w bardzo złożonej sytuacji. W pierwszej kolejności należy dążyć do przegrupowania dywizji pancernych i zmechanizowanych, jednostek wojsk raketowych oraz lotnictwa tworzących pierwszy rzut operacyjny. Należy liczyć się z realizacją przegrupowania po wyznaczonych drogach sojusznicznych wojsk operacyjnych, z określonym priorytetem w ramach wykonywania zadań koalicyjnych, z dużym nasyceniem tych wojsk, z walką o czas, z podporządkowaniem całokształtu życia kraju celom prowadzonych działań wojennych.

W czasie przegrupowania stopień zagrożenia wojsk operacyjnych ze strony przeciwnika powietrznego będzie zdecydowanie wzrastał podczas pokonywania przez nie przeszkód wodnych /przepraw/, na węzłach komunikacyjnych oraz w miarę zbliżania się do rejonów wyjściowych.

Jeśli chodzi o rozpoznanie przez przeciwnika położenia i charakteru obiektów na terytorium kraju, to należy z góry założyć, że przeciwnik będzie dysponował pełnymi danymi do planowania uderzeń zarówno na obiekty stałe jak i ruchome. W tym celu w szerokim zakresie zostaną wykorzystane dane z rozpoznania kosmicznego i radioelektronicznego. Przeciwnik posiada możliwości "kontrolowania" przegrupowujących się wojsk operacyjnych przez terytorium PRL z częstotliwością 1,5 - 2 godz., tzn. 12 - 16 razy na dobę /satelity MIDAS, SOTAS/, co w konsekwencji pozwala na dobór miejsca i czasu uderzeń w newralgicznych punktach na drogach przegrupowania.

Wojska operacyjne charakteryzują się różną odpornością na uderzenia z powietrza. Stopień wrażliwości zależy zarówno od charakteru i wielkości obiektu, jego właściwości konstrukcyjnych, jak i od rodzaju skupienia /ześrodkowania/, od stopnia maskowania itp. Bardziej odporne na uderzenia są wojska pancerne, w środkach opancerzonych, rozczłonkowane. Bardziej wrażliwe z kolei na uderzenia są stanowiska dowodzenia i sztaby, środki łączności, jednostki tyłowe, elementy skupione.

Istotną cechą wojsk operacyjnych jako obiektów osłony przez wojska OPK jest posiadanie organicznych sił i środków przeznaczonych do walki z przeciwnikiem powietrznym

Środki osłony nie są przedmiotem rozważań w niniejszym opracowaniu, należy się jednak liczyć z tym, że na obiekty osłaniane przez wojska OPK /OPL/ przeciwnik będzie wykonywał naloty ze-środkowane, większą liczbą samolotów przeznaczając część z nich do niszczenia środków osłony.

2. Ogólna ocena wpływu ważniejszych przeszkód wodnych na przegrupowanie wojsk

Zagadnienie zapewnienia ciągłości przegrupowania wojsk własnych i sojuszniczych przez obszar PRL należy rozpatrywać w dwóch wariantach, a mianowicie w wojnie konwencjonalnej i wojnie jądrowej.

W pierwszym wariacie prowadzenia działań wojennych utrzymanie ciągłości ruchu wojsk będzie o wiele łatwiejsze niż w wojnie jądrowej, ponieważ istnieją mniejsze możliwości niszczenia przez przeciwnika dróg i mostów stałych na przeszkodach wodnych. Natomiast w wojnie z użyciem broni jądrowej należy liczyć się z tym, że przeciwnik już w pierwszym uderzeniu na rzeki WISŁA i ODRA, a przede wszystkim w ich środkowym i dolnym biegu, może zniszczyć lub poważnie uszkodzić 100% istniejących mostów stałych, zaś na przeszkodach wodnych BUG, SAN, NAREW, WARTA, NYSA ŁUŻYCKA - około 30%.

Teoretycznie w okresie pokoju, gdy nie ma oddziaływania przeciwnika a warunki meteorologiczne są jednakowe na całym obszarze kraju, można na zasadzie bardzo szczegółowego planu opracować jednoczesne przegrupowanie wojsk własnych i sojuszniczych, jednak jego realizacja przez przegrupowujące się wojska byłaby bardzo trudna.

Ogólna długość dróg przegrupowania na obszarze Polski dla

wojsk własnych wynosi 8200 km, a dla wojsk sojuszniczych 13300 km. W relacji wschód-zachód wydzielono 16 bezkolizyjnych ciągów dróg, uwarunkowanych ilością mostów na rzekach: WISŁA, ODRA i NYSA ŁUŻYCKA. Uwzględniając, że długość ugrupowania marszowego armii po jednej drodze wynosi 1600-2000 km, otrzymujemy możliwość przegrupowania po ww. drogach 34 związków taktycznych wojsk własnych i 55 związków taktycznych wojsk sojuszniczych. Pozwala to na jednoczesne przegrupowanie 3-4 armii wojsk własnych i 5-6 armii wojsk sojuszniczych.

Powyższe przytoczone liczby dają obraz jak kapitalnego znaczenia nabiera problem zabezpieczenia warunków przegrupowania wojsk operacyjnych oraz ich osłony przed uderzeniami z powietrza ŚNP przeciwnika.

Z A K O Ń C Z E N I E

Wnioski z ćwiczeń, lokalnych konfliktów zbrojnych oraz analizy przewidywanego zagrożenia przez środki napadu powietrznego NATO dowodzą, że wyposażenie przez przeciwnika wojsk, rozmieszczonych i przewidzianych do działań na ZTDW, w coraz groźniejszą w skutkach broń o wysokiej precyzji rozpoznania i ogniowego niszczenia powoduje poważne zwiększenie jego potencjału bojowego oraz istotne przewartościowanie założeń operacyjno-strategicznych.

Nowe generacje broni, w których zacierają się coraz bardziej granice między bronią konwencjonalną i bronią masowego rażenia, zwłaszcza zaś systemy rozpoznawcze i uderzeniowe, groźne w skutkach środki tzw. "wojny elektronicznej" oraz środki do zdalnego minowania na bliższe i dalsze odległości - kształtują założenia i koncepcje "powietrzno-lądowych" operacji 2000", a w nim "rozszerzonego pola walki" czy też "obrony przestrzennej" i "głębokich uderzeń".

U podstaw tych koncepcji legły dążenia do gwałtownego przeniesienia działań wojennych - i to z chwilą ich rozpoczęcia - na obszary państw - stron Układu Warszawskiego.

Szczególnie wysoką rangę nadaje się przy tym czynnikowi zaskoczenia, zwielokrotniającego siłę uderzenia powietrzno-lądowych i powietrzno-morskich ugrupowań uderzeniowych wojsk NATO. Np. w koncepcji "W 9 dni do Odry" największą wartość liczbową nadano czynnikowi zaskoczenia.

Badania, w czasie których dokonano wnikliwej oceny możliwości początkowego uderzenia zgrupowań wojsk NATO, wykazały, że odparcie lub załamanie uderzeń zaczepnych tych

zgrupowań nie można będzie dokonać krótkotrwałymi, doraźnie organizowanymi i improwizowanymi działaniami. Potwierdza to zresztą w pełni przeprowadzone w br. ćwiczenie "GRANIT-86". Trzeba przy tym uwzględnić, że oddziały i związki taktyczne naszych wojsk i wojsk sojuszniczych będą atakowane już w garnizonach, w czasie mobilizacyjnego rozwijania i podczas przegrupowania. Ciągi komunikacyjne mogą być poważnie naruszone a narastanie sił - opóźniane.

Podczas działań wojennych w walce i operacji będzie miało miejsce zdecydowane starcie zbrojne z potencjałem radioelektronicznym przeciwnika, niszczenie jego środków i systemów radioelektronicznych oraz ich obezwładnianie. Będzie to fizyczna konfrontacja osiągniętych w okresie pokoju poziomów rozwoju środków, metod, założeń i zasad prowadzenia walki radioelektronicznej. Eksperci wojskowi NATO uważają, że ilość i jakość a zwłaszcza jakościowa przewaga nad przeciwnikiem w zakresie skuteczności walki radioelektronicznej będzie miała w przyszłości nie mniejszy wpływ na charakter wojny czy operacji niż np. obrona przeciwlotnicza, walka minowa lub zastosowanie nowych rodzajów broni.

Wstępne kalkulacje możliwości sił zbrojnych NATO wykazują, że przejście do operacji obronnej w skali strategicznej na ZTDW może być koniecznością. Zorganizowane przejście wojsk frontu do pierwszej operacji zaczepnej lub obronnej w poważnej mierze będzie uzależnione od zapewnienia skutecznej obrony powietrznej kraju i obrony przeciwlotniczej wojsk frontu oraz od sprawnego przeprowadzenia mobilizacji i operacyjnego rozwinięcia wojsk.

Reasumując powyższe przedstawiam w zakresie zagrożenia wojsk operacyjnych przegrupowujących się przez terytorium PRL następujące wnioski:

- w całokształcie agresywnych poczynań i wojennych przygotowań NATO bardzo ważne miejsce zajmuje działalność szkoleniowa sił zbrojnych paktu. Prowadzone w ostatnich latach ćwiczenia połączonych i narodowych sił powietrznych państw NATO cechowała duża różnorodność i kompleksowość problematyki szkoleniowej. Ich cele miały wybitnie agresywny charakter i były ukierunkowane głównie na przygotowanie lotnictwa paktu do prowadzenia działań wojennych przeciwko państwu wspólnoty socjalistycznej. W większości były to ćwiczenia dwustronne, ukierunkowane na organizowanie i doskonalenie działań zaczepnych;
- ze względu na niekorzystny - zdaniem dowództwa NATO - stosunek sił i środków konwencjonalnych dla wojsk NATO / w początkowym okresie wojny/ broń jądrowa pozostaje nadal w zasadniczym środku przygotowania i rozstrzygnięcia działań przez siły zbrojne paktu. Powodzenie zarówno^w konwencjonalnej, jak i jądrowej fazie działań wojennych dowództwo NATO uzależnia m.in. od pomyślnych rezultatów uzyskanych w pierwszym zmasowanym uderzeniu środków napadu powietrznego;
- wzrasta zagrożenie z powietrza terytorium PRL w wyniku rozmieszczenia w bezpośredniej styczności z granicą państw obozu socjalistycznego najnowszej generacji środków przenoszenia broni jądrowej /pierwszego uderzenia/ oraz sukcesywnego doskonalenia środków napadu powietrznego NATO /zwiększenie zasięgów, celności i siły rażenia/, wśród których lotnic-

two taktyczne jest głównym komponentem;

- terytorium Polski w wypadku wojny stanowić będzie, zwłaszcza w początkowym okresie jej trwania, bezpośrednio zaplecze strefy działań wojennych decydując o powodzeniu prowadzonych operacji w wymiarze strategiczno-operacyjnym. Zapewnienie warunków ciągłości ruchu przegrupowujących się wojsk operacyjnych, własnych i sojuszniczych, obrona terytorium kraju przed "głębokimi uderzeniami" przeciwnika urastają do rangi zadań, realizacja których może rozstrzygnąć losy przyszłej wojny.

Załączników:

1. 2 tabele - możliwości oddziaływania samolotów SP NATO,
  - przykładowe typowe obiekty na terytorium kraju.
2. 2 schematy - kierunki nalotów i głębokość przenikania LT NATO w powietrznej operacji zaczepnej na TDW,
  - prawdopodobny wariant użycia systemów rozpoznawczo-uderzeniowych i broni o dużej celności.

J. Fortuna
.....

MOŻLIWOŚCI ODDZIAŁYWANIA SAMOLOTÓW SIŁ POWIETRZNYCH NATO ^{4/}

Rodzaj zadania /opis profilu lotu/	Taktyczny promień działania / w km/						Z maks. ładunkiem uzbrojenia			z maks. zapasem paliwa		
	A-5M	A-7M	A-10	A-4E	F-16	F-111B	F-16	F-16	F-16	F-16	F-16	F-16
Typ samolotu i maksymalny ładunek uzbrojenia												
Zwalczanie celów naziemnych z dużej wysokości	7838	6800	7257	7250	6894	12700	2270	4535	7257			
Zwalczanie celów naziemnych z małej wysokości /przelot i powrót na dużej wysokości/	800 1050	785 1150	745 1300	625 870	520 930	1900 2500	560 700	980 1200	820 1170			
Zwalczanie celów naziemnych z małej wysokości /przelot i powrót na dużej wys., podejście i odejście od celu na małej wysokości/	650 975	685 1080	650 1100	515 820	450 860	1500 2200	490 645	820 1000	530 870			
Zwalczanie celów naziemnych z małej wysokości /przelot i powrót na dużej wys., podejście i odejście od celu na małej wysokości/	630 960	675 1075	640 1100	490 780	430 800	1480 2100	480 630	790 1000	490 840			
Zwalczanie celów naziemnych z małej wysokości /przelot do celu na małej wysokości, powrót - na dużej wysokości/	410 580	415 635	390 680	300 470	320 500	930 1300	295 385	510 670	380 570			
Zwalczanie celów naziemnych z małej wysokości /przelot i powrót na małej wysokości/	320 440	240 340	225 390	170 240	260 450	690 850	170 225	310 440	280 380			
Zwalczanie celów naziemnych metodą patrolowania	570 920	635 1050	600 1050	-	-	1250 2000	455 600	690 1000	-			

Tabela nr 2

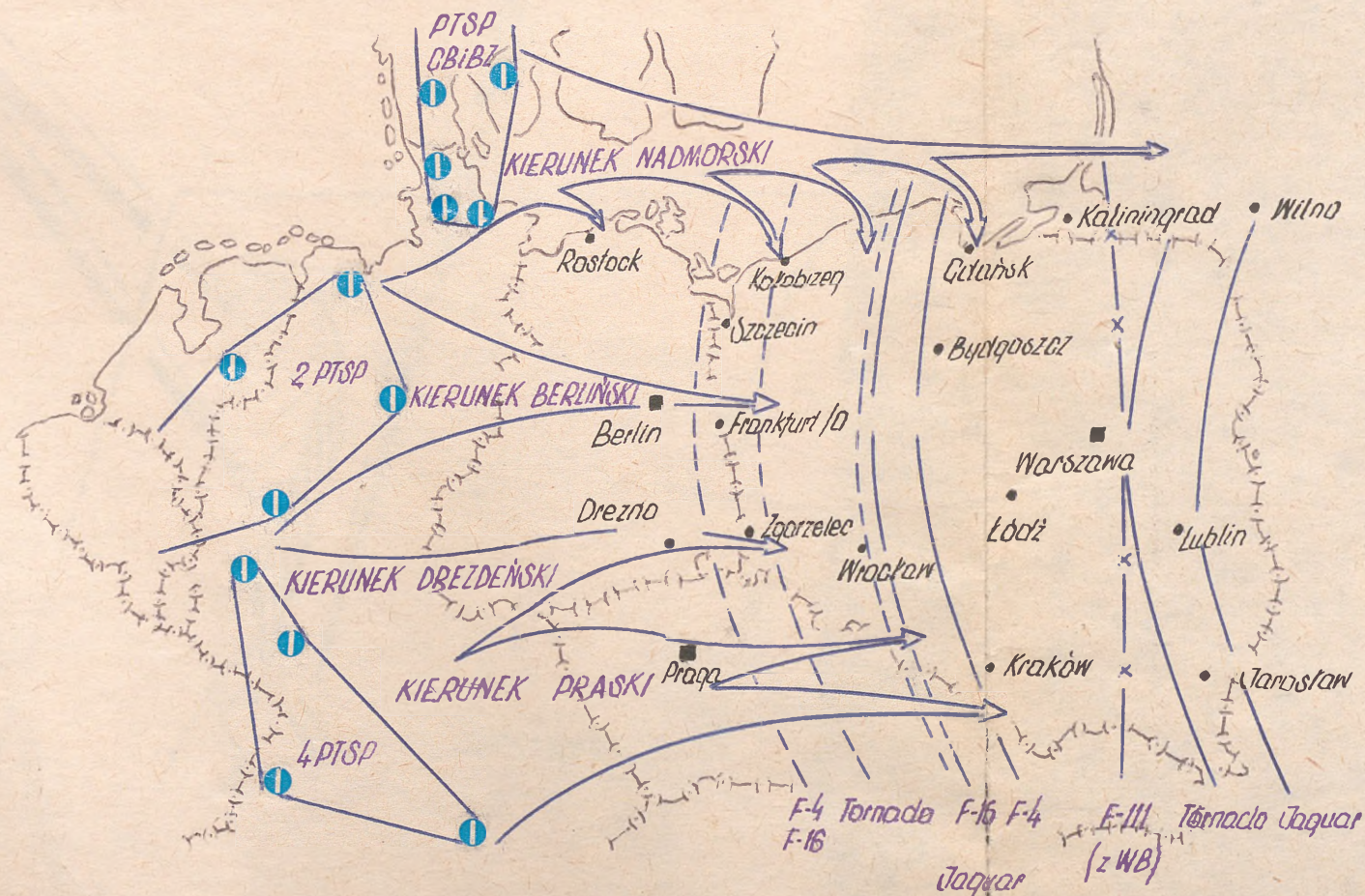
PRZYKŁADOWE TYPOWE OBIEKTY, ICH ROZMIARY I ^{5/}NIEZBĘDNA LICZBA SAMOLOTÓW
 POTRZEBA DO ICH ZNISZCZENIA / OBEZWIADNIENIA/

Lp.	Nazwa obiektu	Wymiary obiektu	Stopień porażenia	Liczba samolotów LT
1.	Baza Marynarki Wojennej / port/	5-6 km ²	50-70%	25-30
2.	Węzeł kolejowy	6 km ²	20%	12-18
3.	Lotnisko	6-7 km ²	50% s-tów i pas start.	18-20
4.	Most kolejowy	1 000 m	1 przęsło	10-30
5.	Przeprawa	1 000 m	1 przęsło	6-9
6.	Pułk czołgów	30 km ²	50%	24-30
7.	Pułk zmechanizowany	30 km ²	50%	18-20
8.	Dywizjon rakietowy na SO	05-0,8 km ²	50%	12-16
9.	Bateria rakiet operacyjno-takt. na stanowisku startowym	01-02 km ²	50%	6-8

5/ Podręcznik "Przeciwozduchna obrona". Moskwa 1977 r.

KIERUNKI NALOTÓW I GŁĘBOKOŚĆ PRZENIKANIA LT NATO W POWIETRZNEJ OPERACJI ZACZEPNEJ NA TDW

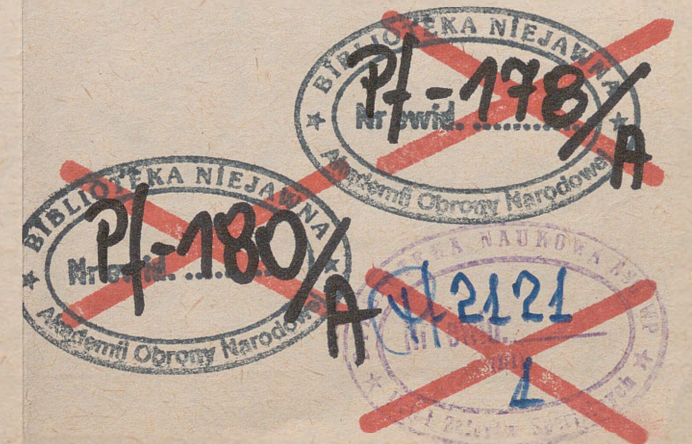
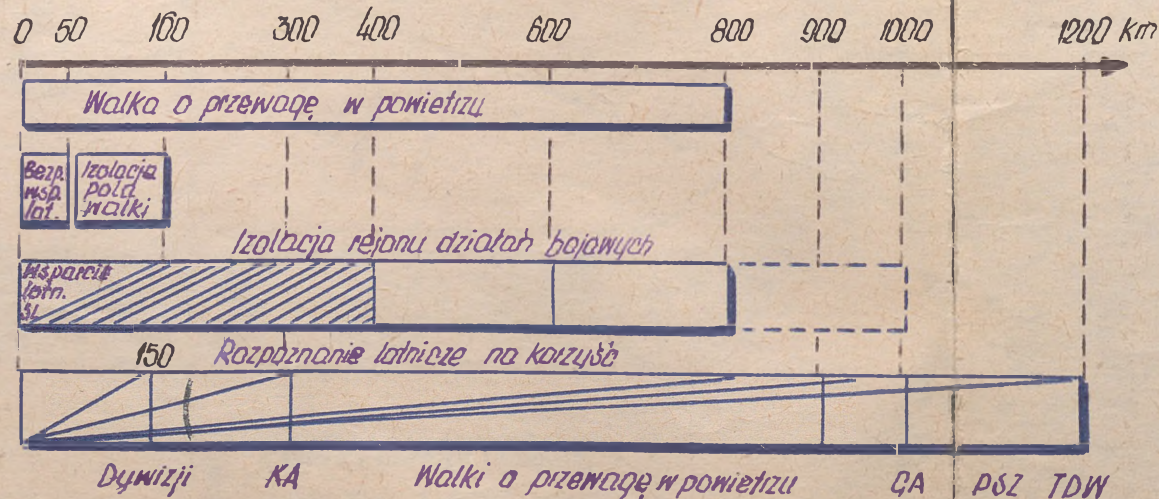
SCHEMAT Nr 1

LEGENDA:

Taktyczny promień działania z maksymalnym ładunkiem uzbrojenia:

- — — — — przelot do celu; atak na cel i odejście od celu na małej wysokości; powrót do bazy na dużej wysokości
- — — — — zwalczanie celów naziemnych z dużych wysokości
- x — x — — — — przelot do celu i powrót do bazy na dużej wysokości; atak na cel i odejście od celu na małej wysokości

WARIANT ODDZIAŁYWANIA ŚNP PRZECIWNIKA NA WOJSKA OPERACYJNE

SCHEMAT Nr 2

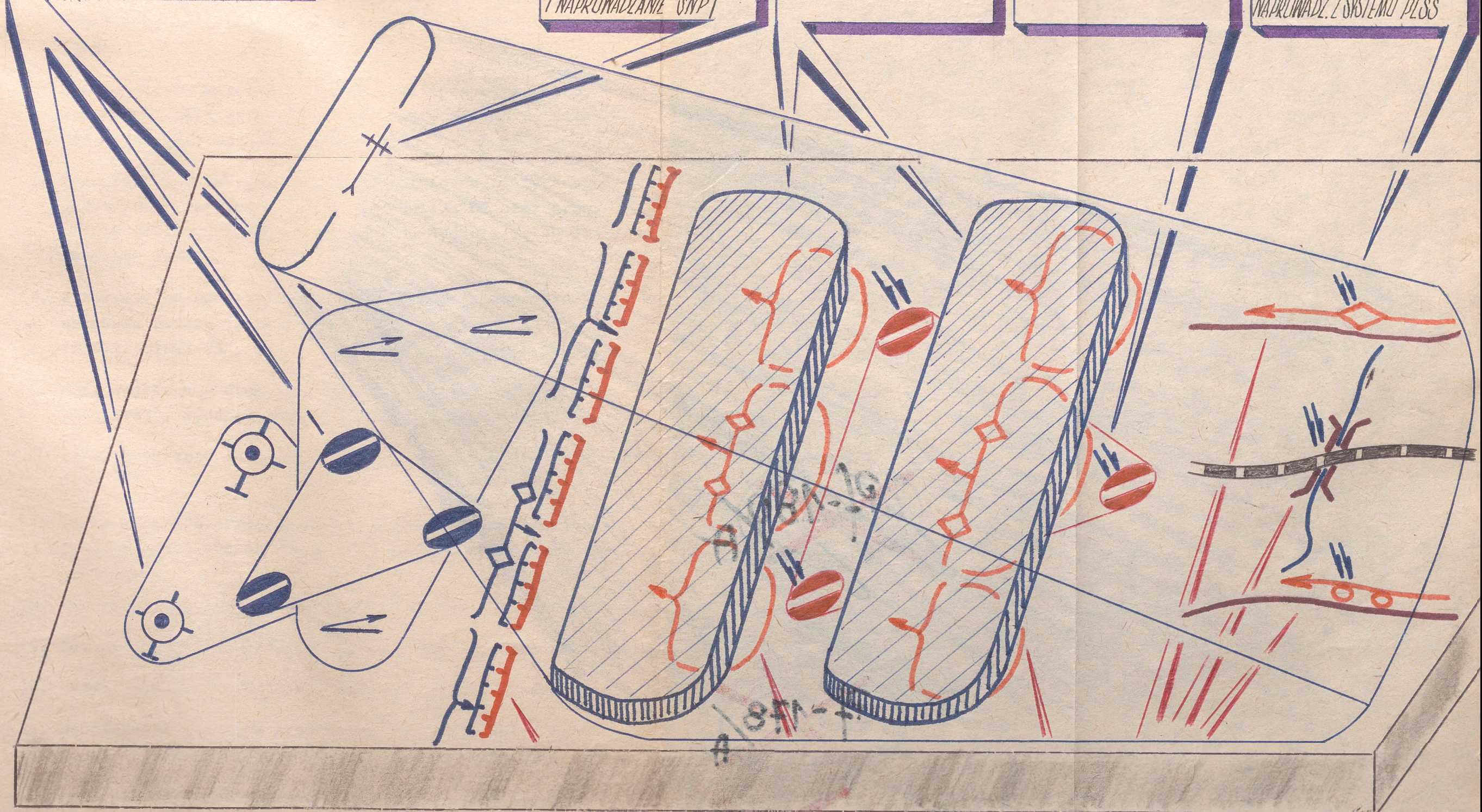
ŚRODKI NAPADU POWIETRZNEGO/LT
RAKIETY OPERACYJNE,
SKRZYDLATE RAKIETY MANEWRUJĄCE/

SYSTEMY ROZPOZN-UDERZENIOW.
PLSS, ASSAULT BREAKER
(WYKRYWANIE OBIEKTÓW UDERZEŃ
I NAPROWADZANIE ŚNP)

UDERZENIA Z WYKORZYSTANIEM
tzw. POWIERZCHNIOWYCH
ŚRODKÓW RAŻENIA

UDERZENIA NA LOTNISKA
Z WYKORZYSTANIEM SYSTEMU
AXE

UDERZ. NA II RZUTY I ODWODY
STRATEG. LT I SKRZYDLATYMI
RAKIETAMI MANEWRUJĄCYMI
NAPROWADZ. Z SYSTEMU PLSS

LINIA STYCZNOŚCI
BOJOWEJ

I RZUTY
OPERACYJNE

II RZUTY
OPERACYJNE

II RZUTY I ODWODY STRATEG.
PODCZAS PRZECIECUPÓW.

WYKAZ LITERATURY

1. Biuletyn informacyjny nr 1 /146/, wydanie specjalne Sztab Gen. WP, 1985 rok, - Przewidywane zagrożenie oraz prawdopodobne sposoby użycia i działania ŚNP nieprzyjaciela.
2. Ogólne zasady działań bojowych oraz sposoby i metody wykonania zadań przez lotnictwo taktyczne NATO, Sztab Gen. 4/180/84, Warszawa 1985r .
3. Ugrupowanie i taktyka działania lotnictwa taktycznego państw NATO podczas pokonywania systemu OP oraz prowadzenie grupowych walk powietrznych, wydanie Sztab Gen WP, Warszawa 1984 r.
4. Strategiczno-operacyjne, wieloszczeblowe, dowódczo-sztabowe ćwiczenie połączonych sił zbrojnych NATO "WINTEX/CIMEX-85", Sztab Gen.1222/85, Warszawa 1985r.
5. Myśl wojskowa - doświadczenia i wnioski z ćwiczenia "SOJUZ-83", wydanie Sztab Gen. WP, Warszawa 1984 r.
6. Katalog sprzętu lotniczego państw NATO, wydanie Sztab Gen. WP, 1984 rok.
7. Ocena warunków przegrupowania wojsk własnych i sojuszniczych przez obszar PRL - studium TDW, wydanie ASG WP 1983 rok
8. Problem badawczy "ROZWÓJ" część V, wydanie ASG WP 1984 rok.
9. Zeszyt naukowy nr 2/42/85, wydanie ASG WP, Warszawa 1985 r.
10. Zeszyt naukowy nr 4/32/82, wydanie ASG WP, Warszawa 1982r.
11. Współczesne lotnicze środki rażenia i ich wpływ na możliwości bojowe SP NATO, wydanie DW OPK 975/84 r.
12. Metodyka oceny zagrożenia obszaru kraju przez środki napadu powietrznego nieprzyjaciela, wydanie DW OPK 966/84 r.

Wydrukowano w 2 egz.

Egz.nr 1 - Bibl.Nauk.OZS
Egz.nr 2 - JW 4138 Bydgoszcz

Wyk. płk S.Bartczak
Druk.B.Cz.1986-06-11
Nr ks.masz.PF241/WL

WYKAZ LITERATURY

1. Biuletyn informacyjny... Gen. 4/190/84, Warszawa 1984 r.
2. Ogólne zasady działań bojowych... Gen. 4/190/84, Warszawa 1984 r.
3. Ugrupowanie i taktyka działań bojowych... Warszawa 1984 r.
4. Strategia operacyjna, nielosozbrojona, dowódcy... "WINTER/CIMEX-85", Sztab Gen. 4222/85, Warszawa 1985 r.
5. Myśl wojskowa - doświadczenia i wnioski z ćwiczenia... "SOJUZ-85", wydanie Sztab Gen. WP, Warszawa 1984 r.
6. Katalog sprzętu lotniczego państw NATO, wydanie Sztab Gen. 1984 rok.
7. Cena warunków przegrupowania wojsk własnych i sojuszników przez operacje... wydanie 483 WP, 1983 rok.

